

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cluj
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

1

73 de ani de la revoltele țărănești din Bihor și deportarea răsculaților

Dr. Cristina Liana PUȘCAȘ, muzeograf Muzeul Țării Crișurilor

Debutul campaniei de seceriș la începutul lunii iulie 1949 a scos la iveală toate frustrările pe care lumea satului le-a acumulat de-a lungul ultimelor luni. În „Studiul informativ asupra acțiunilor contrarevoluționare chiaburești din județele Bihor-Arad”, redactat la 12 august 1949, se arată că „încă din cursul lunii iunie țărani s-au arătat nemulțumiți de dispozițiile Guvernului privitoare la plata secerișului în bani, treieriișul la arii și predarea cotelor. Parte din țărani săraci aflați sub influența chiaburilor, cereau ca plata pentru muncile agricole să se facă în natură. Aceste nemulțumiri au cuprins aproape toate satele din județul Bihor, dar mai accentuat cele situate la nord de Oradea și cele din sud-estul județului, situate pe Valea Crișului Negru, adică regiunea infectată de organizațiile subversive... Spre sfârșitul lunii iunie agitațiile au crescut, luând forme agresive”.

Atmosfera apăsătoare din comune se datorează celor două mari temeri care se nasc în această perioadă în sufletele țăranilor bihoreni: intrarea în colhoz și plata în bani a secerișului. Tema că vor rămâne fără grâu și implicit întreaga familie va muri de foame i-a făcut pe țărani să reacționeze. Motorul acestor acțiuni revoluționare au fost femeile. Ele sunt cele care au aprins flacăra răzmerițelor din Bihor. Și de această dată femeile s-au dovedit a fi „stâlpii familiei”, în calitate de administrator al gospodăriei familiei, sunt primele care resimt consecința lipsei grâului. Ele sunt primele care realizează că nu vor reuși cu banii primiți de soți la seceriș să cumpere grâu, ele sunt cele care au o viziune clară asupra consecințelor aplicării cotei la cereale. În timp ce bărbatul e la munca câmpului, femeia trebuie să găsească soluții desperate pentru a asigura hrana familiei. Fără grâul luat drept cotă și fără să i se echivaleze salariul cu prețul grâului, femeia realizează că noua politică nu face decât să-i înfometeze familia, așa că este prima care va lua atitudine împotriva activiștilor de partid. La Mărțișaz, tovarășul Nagy Ștefan a fost bătut la mașină, femeile s-au dus cu furcile la mașină și nu au lăsat să transporte grâu la Comcereal. Au tras clopotele. Femeile au bătut cratițele. Una a strigat: „Jos cu soldații staliniști”.

În sudul județului Bihor, pe 29 iulie 1949, revoltele se generalizează, luând amploare atât sub aspectul manifestărilor țăranilor, cât și al ripostei autorităților comuniste. Încă din cursul zilei de 29 iulie, „grupuri de femei au început să se strângă la Comitetul Provizoriu din Girișu Negru. Aici au început să strige „Vrem pâine, nu mălai”. După câțva timp, a sosit o mașină cu delegații, pentru a le achita cânepa. (Țăranii) au tăbărât asupra mașinii. La ora 10.30 seara, a bătut clopotul. Mulțimea (4-500) s-a adunat în partea dinspre Tăut. Pe la 11 noaptea, au venit mașinile cu milițieni de la Tăut, în frunte cu mașina PMR. În fața mașinilor erau femei și chiar copii. Au început să arunce cu pietre. Miliția a deschis focul. Au fost împușcați Balog Ioan (1 iugăr și 3 copii) și Botău Gheorghe, 5 hectare. Se auzeau strigăte: „Să-i omorâm pe comuniști”. A doua zi, a sosit armata, au început arestările, au fost ridicați 60 dintre cei mai activi și cunoscuți dușmani, chiaburi și cei antrenați de ei. Tot aici, a fost prins și executat Sârbu Silviu, fost notar, manist și legionar”

Începând cu 1 august, satele răsculate sunt ocupate de miliție, iar în alte sate se organizează trupe operative de inspecție pentru cunoașterea pulsului satelor și a preîntâmpina noi mișcări țărănești. Cu toate măsurile de securitate luate, mișcările țărănești nu vor putea fi oprite. Acest lucru reiese și din notele informative transmise de agenții informatori repartizați în județ. Potrivit dispozițiilor, acești informatori sunt nevoiți să transmită din oră în oră date despre starea de spirit a comunelor aflate sub supravegherea lor.

Com. Bicaciu jud. Arad. Chiaburul Petru, Omu executat

Soarta tuturor acestor oameni a fost pecetluită: confiscarea averilor și deportarea. Deportările generate de răscoalele țărănești din Bihor din lunile iulie-august 1949 au fost masive. Din fiecare sat răsculat au fost deportați nu numai capii mișcărilor, ci și alte persoane catalogate drept chiaburi. Transportul arestaților s-a făcut cu 46 de mașini. În fiecare camion fiind îmbarcate câte 15-20 de persoane, astfel încât să intre și bagajele pe care aceștia le luau cu ei. Se poate concluziona că în urma răscoalelor țărănești, numai în Bihor au fost ridicați între 800 și 1.000 de oameni. Toți arestații erau transportați de la sediul Miliției Județene în Gara de Est din Oradea. După ce a fost adunată toată lumea s-a format un convoi de vagoane cu destinația Medgidia.

În total, ca urmare a acestor frământări, au fost deportate 238 de familii, cu un număr de 863 de persoane cu vârste cuprinse între o lună și 74 de ani, din 76 de localități bihorene. Odată ridicați din casele lor, întreaga lor avere a trecut în proprietatea statului, acesta alegându-se cu 3.341.96 ha.